

39. sz. Egyezmény

az iparban és a kereskedelemben foglalkoztatottak, a szabadfoglalkozásúak, valamint a bedolgozók és házimunkások kötelező özvegyi és árvasági biztosításáról

A Nemzetközi Munkaügyi Konferencia Általános Konferenciája

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1933. június 8-án tizenhetedik ülészakára ült össze,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a kötelező özvegyi és árva biztosításról, - amely kérdés az ülészak napirendjének második pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre,

a mai napon, 1933. június 29-én elfogadja az alábbi Egyezményt, mely a "Hátramaradott családtagok biztosításáról (ipar, stb.) szóló 1933. évi Egyezmény" néven idézhető, és amely a Nemzetközi Munkaügyi szervezet Alapokmányának rendelkezései szerint a Nemzetközi Munkaügyi szervezet tagállamai által ratifikálandó:

1. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet minden tagja, mely ratifikálja a jelen Egyezményt, vállalja, hogy létrehoz vagy működtet egy, a jelen Egyezmény rendelkezéseivel legalábbis egyenértékű kötelező özvegyi és árva biztosítási programot.

2. cikk

1. A kötelező özvegyi és árva biztosítási program vonatkozzon mind fizikai és nem-fizikai munkavállalókra, ide értve az iparban és a kereskedelemben vagy a szabadúszó foglalkozásokban foglalkoztatott ipari tanulókat is, a bedolgozókat, illetve a házi csekédeket is.

2. Bármely tagállam saját nemzeti törvényei és rendelkezései értelmében megengedhet saját belátása szerint szükségesnek ítélt kivételeket az alábbiak tekintetében-

- (a) olyan munkavállalók, akik javadalmazása meghalad egy adott szintet, és ahol a nemzeti törvények és rendelkezések nem teszik e kivételt általános érvényűvé, illetve nem fizikai munkavállalók, akik olyan tevékenységet űznek, melyet általában szabadúszó foglalkozásnak tekintenek;
- (b) a nem pénzbeni javadalmazásban részesülő munkavállalók;
- (c) fiatal, egy adott kort meg nem haladó munkavállalók és azon személyek, akik munkába állásuk időpontjában túl idősek ahhoz, hogy biztosítottak legyenek;
- (d) bedolgozók, akiknek munkafeltétele nem hasonló a szokványos keresőkéhez;
- (e) a munkaadó családtagjai;

- (f) munkavállalók, akik foglalkoztatásának teljes időtartama természete szerint szükségképpen rövid, így nem szerezhettek jogosultságot járadékokra, illetve olyan személyek, akik kizárólag alkalmi vagy kiegészítő munkát végeznek;
- (g) megváltozott munkaképességű munkavállalók, akik rokkantsági vagy öregségi nyugdíjban részesülnek;
- (h) nyugdíjas állami tisztségviselők, akik javadalmazás fejében dolgoznak, illetve saját jövedelemmel bíró személyek, akik esetében az özvegyi és árva nyugdíj legalábbis egyenlő a nemzeti törvények és rendelkezések által biztosított öregségi nyugdíjjal;
- (i) azon munkavállalók, akik tanulmányaik során órákat adnak, vagy javadalmazásért dolgoznak a tanulmányaiknak megfelelő foglalkozásra való felkészülés ideje alatt;
- (j) mezőgazdasági munkaadók háztartásában alkalmazott házi cselédek.

3. A jelen Egyezmény nem vonatkozik tengerészekre és tengeri halászokra.

3. cikk

A nemzeti törvények és rendelkezések az általuk meghatározott kereteken belül azon személyeket, akik korábban kötelezően biztosítottak voltak, de jelenleg nem részesülnek nyugdíjban, tegyék jogosulttá arra, hogy önkéntes alapon folytathassák biztosításukat, vagy arra, hogy e célra rendszeresen fizetett díj fejében jogaikat fenntartsák, hacsak e jogok nem maradnak meg automatikusan, vagy, férjezett asszonyok esetében, ha a férjre nem vonatkozik biztosítási kötelezettség, legyen jogosult önkéntes alapon biztosítást fizetni, és ezáltal feleségét öregségi vagy özvegyi nyugellátásban részesíteni.

4. cikk

1. A 6. cikk rendelkezéseit helyben hagyva, a nyugdíjra való jogosultság függővé tehető egy jogszerző idő teljesítésétől, mely jelentheti a biztosítás megkötése óta eltelt idő alatt egy minimális számú, illetve közvetlenül a biztosítási esemény előtti, e célra meghatározott időszak alatti díjfizetést.

2. A jogszerző idő hossza nem haladhatja meg a 60 havi, 250 heti vagy 1.500 napi járulékfizetést.

3. Olyan esetben, ahol a jogszerző idő teljesítése egy, közvetlenül a biztosítási esemény előtti, előírt hosszúságú idő alatt egy előírt számú járulékfizetést is feltételül szab, ott azon időszakok, melyekre időleges rokkantság vagy munkanélküliség miatt járadékot folyósítottak, a nemzeti törvények és rendelkezések által meghatározott mértékig és feltételek mellett minősülnek járulékfizető időszaknak.

5. cikk

1. Egy olyan biztosított személynek, aki már nem köteles biztosításra, anélkül, hogy jogosult lenne a számláján jóváírt járulékalapján járadékra, jogai ezen járulékalap mértékéig megmaradnak.

2. A nemzeti törvények és rendelkezések egy adott időszak lejártával megszüntethetik a járulékfizetéssel szerzett jogosultságokat, melynek időpontja azon nap, melyen a biztosított személy ilyen módon mentesül a biztosítási kötelezettség alól, és amely lehet változó vagy rögzített.

- (a) Ha az időszak változó, úgy nem lehet kevesebb mint egyharmada annak a teljes időszaknak, amely alatt a biztosítás megkötése óta járulékokat írnak jóvá a biztosított személy javára (azzal az idővel csökkentve, mely alatt ilyen jóváírás nem történt).
- (b) Ha az időszak rögzített, semmiképp nem lehet kevesebb mint tizennyolc hónap, és a járulékfizetéssel szerzett jogosultságok az időszak lejártával megszűnnek, hacsak ezen időszak alatt a nemzeti törvények és rendelkezések által előírt minimális számú járulékot nem írtak jóvá a biztosított személy számláján akár kötelező, akár önkéntesen folytatott biztosítás keretében.

6. cikk

Az özvegyi és árva biztosítási program minimális szolgáltatásai között is szerepeljen a nyugdíjjogosultság átruházása azon özvegyekre, akik nem házasodtak újra és az elhalálozott biztosított vagy nyugdíjas személyek gyerekeire.

7. cikk

1. Egy özvegy nyugdíjára való jogosultság fenntartható azon özvegyek számára, akik vagy idősebbek egy adott életkornál vagy munkaképtelenek.

2. Az 1. bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak nem-fizikai munkavállalók különleges programjaira.

3. Az özvegyi nyugdíjra való jogosultság korlátozható olyan esetekre, ahol a házasság egy meghatározott ideig tartott, és a biztosítást azelőtt kötötték, mielőtt a biztosított vagy nyugdíjas személy elérte volna ezen meghatározott kort, vagy munkaképtelenné vált.

4. Az özvegyi nyugdíjra való jogosultság visszatartható, ha a biztosított vagy nyugdíjas személy halálának időpontjában a házasság már felbomlott, vagy a lezajlott bontóperben a feleség kizárólagos felelősségét állapították meg.

5. Olyan esetben, ahol többen jelzik követelésüket az özvegyi nyugdíjra, a fizetendő összeg egyetlen nyugdíj összegére korlátozható.

8. cikk

1. Bármely gyerek, aki még nem ért el egy előírt életkort, mely nem lehet kevesebb tizennégy évnél, jogosult nyugdíjra bármelyik szülőjének halála folytán.

2. Egy biztosított vagy nyugdíjas anya halála folytán fizetendő nyugdíjra való jogosultság függővé tehető attól, hogy az anya hozzájárult-e a gyerek eltartásához, illetve függővé tehető attól is, hogy halálakor özvegy volt-e.

3. Nemzeti törvények és rendelkezések határozzák meg azon eseteket, melyekben a törvényes gyerektől eltérő gyerek nyugdíjra jogosult.

9. cikk

1. A nyugdíj, akár függ a biztosított időszaktól, akár nem, legyen egy meghatározott összeg vagy a biztosítási célokra alapul vett keresetnek egy meghatározott százaléka, vagy változzon a befizetett járulék összegével.

2. Ahol a nyugdíj változik a biztosításban töltött idő hossza szerint és megítélése attól függ, hogy a biztosított személy teljesítette-e a jogszerző időt, ott a nyugdíj, hacsak nem minimális szintet garantáló rendszerről van szó, tartalmazzon egy rögzített összeget vagy rögzített részarányt, mely nem függ a biztosításban töltött időtől; ahol a nyugdíj megítélése nem függ a jogszerző idő teljesítésétől, megfontolható egy garantált minimális nyugdíj folyósítása.

3. Ahol a járulék a jövedelem szerinti fokozatokban fizetendő, az e célra alapul veendő jövedelmet a nyugdíj kiszámolásánál is vegyék alapul, akár változik a nyugdíj a biztosításban töltött idő szerint, akár nem.

10. cikk

A biztosítási intézmények a nemzeti törvények és rendelkezések által rögzített feltételek mellett jogosultak természetbeni segílyt nyújtani azzal a céllal, hogy megelőzzék, késleltessék, megkönnyítsék vagy meggyógyítsák olyan személyek rokkantságát, akik rokkantságuk miatt nyugdíjat kapnak vagy erre jogosultak lehetnek.

11. cikk

1. A járadékhoz való jog részben vagy egészében megvonható, illetve felfüggeszhető, ha

- (a) a halál a biztosított személy vagy bármely olyan személy által elkövetett bűncselekmény vagy szándékos helytelen viselkedés folytán következett be, aki jogosultságot szerezhet hátramaradotti nyugdíjra; vagy
- (b) a biztosított személy vagy bármely olyan személy, aki jogosultságot szerezhet hátramaradotti nyugdíjra, csalárd módon viselkedett a biztosító intézettel szemben.

2. A járadékhoz való jog részben vagy egészében felfüggeszhető arra az időre, amíg az illető személy-

- (a) eltartása teljes egészében állami költségen vagy egy társadalombiztosítási intézmény költségére történik; vagy
- (b) olyan esetben, ahol, a biztosított személy ésszerű indok nélkül megtagadja az orvosi utasítások vagy a rokkant személyek életmódjára vonatkozó rendelkezések betartását, vagy önkényesen és felhatalmazás nélkül kivonja magát a biztosító intézet felügyelete alól;
- (c) valamely más rendszeres készpénzjáradékban részesül, melyet bármely, kötelező társadalombiztosításról, nyugdíjról vagy munkavállalói baleseti vagy foglalkozási betegségi kártérítésről szóló törvény vagy szabály révén folyósítanak; vagy
- (d) megítélték neki az özvegyi nyugdíjat korára és/vagy rokkantságára figyelem nélkül, illetve úgy él együtt egy férfival, mintha az a felesége lenne; vagy
- (e) nem-fizikai munkavállalók különleges programjai esetében, egy előírt összeget meghaladó jövedelemben részesül.

12. cikk

1. A biztosított személyek és munkaadók járuljanak hozzá a biztosítási program pénzügyi forrásaihoz.

2. A nemzeti törvények és rendelkezések felmenthetik a járulékfizetési kötelezettség alól-

(a) a tanoncokat és egy adott kornál fiatalabb munkavállalókat;

(b) azon munkavállalókat, akik nem pénzbeli javadalmazásban részesülnek, vagy akiknek bére nagyon alacsony;

3. A munkaadók járuléka nélkülözhető nem foglalkoztatott személyekre szorítókozó nemzeti biztosítási programokról szóló törvények vagy rendelkezések alapján.

4. Az állami hatóságok járuljanak hozzá a fizikai állományú vagy általában a foglalkoztatásban álló személyek biztosítási programjainak pénzügyi forrásaihoz vagy az azok alapján fizetett járadékokhoz.

5. A nemzeti törvények és rendelkezések, melyek a jelen Egyezmény elfogadásakor nem követelnek meg biztosított személyektől járulékfizetést lehet, hogy a továbbiakban sem követelik meg ezen járulékokat.

13. cikk

1. A biztosítási programot olyan intézmények irányítsák, melyeket nem profitorientált állami hatóságok vagy állami biztosító pénztárak alapítottak.

2. Nemzeti törvények és rendelkezések is rábíthatják e program irányítását az érintett felek vagy azok szervezeteinek kezdeményezésére alapított intézményekre, melyeket az állami hatóságok megfelelő módon jóváhagytak.

3. A biztosítási intézmények pénztárait és az állami biztosítási pénztárakat állami forrásoktól külön kell kezelni.

4. A biztosított személyek képviselői vegyenek részt a biztosítási intézmények irányításában a nemzeti törvények és rendelkezések által megszabott feltételekkel; ezen intézmények dönthetnek úgy, hogy az irányításban a munkaadók és az állami hatóságok képviselői is vegyenek részt.

5. Az önkormányzó biztosítási intézmények álljanak az állami hatóságok ügyviteli és pénzügyi felügyelete alatt.

14. cikk

1. Az elhalálozott biztosított vagy nyugdíjas személy hátramaradottai a segélyekkel kapcsolatos bármely jogvitában fellebbezéssel élhetnek.

2. Az ilyen jogviták rendezése különleges bíróságok feladata, melyek munkájában akár hivatásos akár nem hivatásos bírók is részt vesznek, olyanok, akik különösképpen is ismerik a biztosítás céljait, vagy amelyek helyzetfelmérő szakemberek segítségével dolgoznak, akiket rendre a biztosított személyek, illetve a munkaadók képviselőire választottak.

3. Bármilyen, biztosítási kötelezettség vagy a járulékfizetés mértékével kapcsolatos jogvita esetén a munkavállalót, illetve olyan programok esetében, ahol a munkaadó is fizet járulékot, úgy munkaadóját is megilleti a fellebbezés joga.

15. cikk

1. Külföldi biztosított személyek kötelesek az adott ország polgáraival azonos feltételek mellett biztosítást kötni és járulékot fizetni.

2. Külföldi biztosított vagy nyugdíjas személyek hátramaradottai az adott ország polgáraival azonos feltételek mellett jogosultak a számlájukon jóváírt járulékokból járadékokat igényelni.

3. Külföldi biztosított vagy nyugdíjas személyek hátramaradottai, ha olyan tagállam polgárai, mely a jelen Egyezmény aláírója, és amelynek törvénye és rendelkezései ilyen módon állami támogatást nyújtanak a 12. cikk szerinti biztosítási program pénzügyi forrásaihoz vagy járadékához, jogosultak bármilyen állami támogatáshoz, vagy egy állami forrásokból finanszírozott nyugdíj-kiegészítéshez, illetve annak egy töredékéhez.

4. Nemzeti törvények és rendelkezések a bármilyen állami támogatásra, vagy egy állami forrásokból finanszírozott és csak biztosított személyek hátramaradottainak folyósított nyugdíj-kiegészítésre illetve annak egy töredékére való jogosultságot korlátozhatják saját állampolgáraik közül azokra, akik a kötelező biztosítást elrendelő törvények és szabályok hatályba lépésekor egy adott kort betöltöttek.

5. Bármely, a külföldi tartózkodás esetén érvényes korlátozás csak olyan mértékben vonatkozik nyugdíjasokra és az általuk eltartott, a jelen Egyezményt aláíró tagország állampolgárságával bíró, illetve egy, a jelen Egyezményt aláíró bármely tagállamban lakó személyre, amilyen mértékben azon ország polgáira is vonatkozik, ahol a nyugdíjjogosultságot megszerezték. Bármely, állami forrásokból fizetett támogatás vagy állami forrásokból finanszírozott nyugdíj-kiegészítés illetve annak egy töredéke visszatartható.

16. cikk

1. A foglalkoztatásban álló személyek biztosítása a foglalkoztatás helyén érvényes törvények hatálya alatt áll.

2. A biztosítás folyamatosságának érdekében az érintett tagállamok közötti megállapodás útján ezen szabály alól kivételek is megengedhetők.

17. cikk

Bármely tagállam előírhat különleges rendelkezéseket határkörzetben élő munkavállalók számára, akik foglalkoztatási helye saját területén van, állandó lakhelyük pedig külföldön.

18. cikk

Olyan országokban, ahol a jelen Egyezmény első hatálybalépésének időpontjában nincs törvény vagy rendelkezés, mely kötelező özvegyi és árva biztosítást írna elő, ott egy már létező, nem járulékon alapuló nyugdíj rendszer, mely az alábbi 19-25. cikkekben lefektetett feltételek mellett egyéni jogosultságot biztosít nyugdíjra, a jelen Egyezmény teljesítésének minősül.

19. cikk

1. Az alábbiak jogosultak nyugdíjra:

- (a) minden özvegy, aki nem házasodott újra, és akinek legalább két eltartott gyereke van;
- (b) minden árva, azaz minden gyerek, aki mindkét szülőjét elveszítette.

2. A nemzeti törvények és rendelkezések határozzák meg-

- (a) azon eseteket, ahol nyugdíjra való jogosultsággal való felruházás szempontjából a nem törvényes gyerek tekintendő az özvegy gyerekének;
- (b) azon életkort, ameddig egy gyerek egy özvegy által eltartottnak tekinthető, vagy ameddig árva nyugdíjra jogosult lehet. Ezen életkor semmilyen körülmények között sem lehet kevesebb tizennégy évnél.

20. cikk

1. Az özvegyi nyugdíjra való jogosultság az adott tagállam területén való lakástól tehető függővé-

- (a) az elhunyt férj esetében, a halálát közvetlenül megelőző időszakban; és
- (b) az özvegy esetében, a nyugdíjigénylés benyújtását közvetlenül megelőző időszakban.

2. Az árva nyugdíjra való jogosultság függővé tehető a két szülő közül a később elhunyt halálát közvetlenül megelőző időszakban az adott tagállam területén való lakástól.

3. Az özvegy vagy egy elhunyt szülő által az adott tagállam területén teljesítendő tartózkodási időt a nemzeti törvények és rendelkezések határozzák meg, azonban ezen időtartam nem haladhatja meg az öt évet.

21. cikk

1. Az igénylő akkor jogosult hátramaradotti vagy árva nyugdíjra, ha anyagi forrásainak évenkénti értéke, beleértve az általa eltartott gyerekek és árvák bármilyen forrását is, nem halad meg egy, a nemzeti törvények és rendelkezések által a minimális megélhetési költségek megfelelő figyelembe vételével megállapított szintet.

2. Az egy adott, a nemzeti törvények és rendelkezések által megszabott szintnél nem nagyobb anyagi források a források értékelése során nem veendők figyelembe.

22. cikk

A nyugdíj olyan mértékű legyen, amely az igénylő összes egyéb, a mentességi határon túli forrásával együtt legalábbis elegendő arra, hogy alapvető igényeit kielégítse.

23. cikk

1. Az igénylőnek fellebbezési jogosultsága van bármely, a nyugdíj megítélésével vagy annak összegével kapcsolatos jogvitában.

2. A fellebbezést az eredeti döntést meghozó hatóságtól eltérő hatósághoz kell benyújtani.

24. cikk

1. Külföldi özvegyek és árvák, ha a jelen Egyezményt aláíró tagállam polgárai, úgy az adott tagállam polgáiraival azonos feltételekkel jogosultak nyugdíjra.

2. Nemzeti törvények és rendelkezések a külföldiek számára a nyugdíj megítélését függővé tehetik attól, hogy e személyek az adott tagállam területén laktak-e egy adott időszakon át, mely időszak a 20. cikk szerint nem lehet több mint öt évvel hosszabb az adott tagállam polgárai esetében elvárt tartózkodási időtartamnál.

25. cikk

1. Az nyugdíjhoz való jog részben vagy egészében megvonható, illetve felfüggeszthető, ha az özvegy személy vagy az árva ellátását magára vállaló személy csalárd módon szerzett vagy próbált megszerezni nyugdíjjogosultságot.

2. A nyugdíj részben vagy egészében felfüggeszthető, ha az illető személy eltartása teljes egészében állami forrásokból történik.

26. cikk

A 15. cikk 5. bekezdésének rendelkezései szerint a jelen Egyezmény nem vonatkozik a külföldi tartózkodás alatti nyugdíjjogosultság fennmaradására.

27. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikációit, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmányában közzétett feltételek szerint a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

28. cikk

1. A jelen Egyezmény a tagállamok közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal nyilvántartásba vette.

2. A jelen Egyezmény tizenkét hónappal azon nap után lép hatályba, amelyen a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet két tagállamának ratifikációját nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden további tagállam esetében tizenkét hónappal azon nap után lép hatályba, melyen ratifikációját nyilvántartásba vették.

29. cikk

Amint a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet két tagállamának ratifikációját nyilvántartásba vette, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Szervezet valamennyi tagállamát köteles erről értesíteni. Köteles a tagállamokat azon ratifikációkról is értesíteni, melyekről később, a Szervezet más tagjaitól szerez tudomást.

30. cikk

1. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójához egy nyilvántartásba vétel céljából eljuttatott nyilatkozat útján mondhatja fel az Egyezményt első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás egy évvel azután válik hatályossá, hogy a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal azt nyilvántartásba vette.

2. Arra a tagállamra, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tíz éves időszak lejártá utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, a kötelezettség újabb tíz éves időszakra érvényben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

31. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa a jelen Egyezmény hatályba lépését követően minden tíz éves időszak elteltével jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

32. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, úgy, hacsak az új Egyezmény máshogy nem rendelkezik,

- (a) az új módosító Egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 30. cikk rendelkezéseire, *ipso jure* magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új módosító Egyezmény hatályba lép;
- (b) Az új Egyezmény hatálybalépésének napján lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

2. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt ratifikálták, de a módosító Egyezményt nem.

33. cikk

A jelen Egyezmény francia és angol szövegváltozatai egyaránt hitelesek.